

Uusi maailma avautuu ja vie mukanaan – opetusharjoittelijana ammattikorkeakoulussa

Katja Oinonen

Laivanuotuksen pelaamista, videopätkien katselua, kulttuuritietoutta ja rentoa menoa. Ei läksyjen tekemisen tai tekemättä jättämisen valvontaa, huomauttelua pipon pitämisestä sisällä tai kieltoja olla heittelemättä kuminpalasia. Eikö kuulostakin houkuttelevalta opetustehtävältä tai harjoittelupaikalta? Niin minustakin. Mistä moisen sitten voi löytää?

Itse löysin sen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta, jossa suoritin aineenopettajan pedagogisiin opintoihini kuuluvan soveltavan harjoittelun kevättalvella 2011 opettaen sekä pääainettani venäjää että sivuainettani saksaa. Päädyin ammattikorkeakouluun, sillä halusin kokeilla jotain uutta ja eksyin onnekaasti selailemaan juuri oikeita nettisivuja. Parin puhelinsoiton jälkeen olimme tulevan ohjaavan opettajani kanssa sopineet, että saavun seuraamaan ensimmäisiä tunteja jo ennen loppiaista.

Ammattikorkeakoulun ja erityisesti siellä kieltä opettavan opettajan maailmaan tutustuminen oli minulle jotain aivan uutta ja ihmeellistä, sillä minulla ei ollut siitä minkäänlaista aiempaa kokemusta. Samoin aikuisopetus oli minulle entuudestaan täysin tuntematon kenttä. Jo tämänkin takia voin sanoa ammattikorkeakouluharjoittelun olleen avartavin kaikista harjoitteluista. Koen oppineeni valtavasti tuon jakson aikana, ja mikä parasta, vieläpä täysin käytännön ja oman tekemisen kautta.

Eroja ja yhtäläisyyksiä

Eroja normaalikoululla suoritettuihin harjoitteluihin on valtavasti. Suurin ero on tietysti se, että muissa harjoitteluissa olen opettanut lapsia ja nuoria, kun taas tässä harjoittelussa kaikki opiskelijat olivat aikuisia. Ennen harjoittelun alkamista suurimpana haasteena pidinkin juuri sitä, miten ihmeessä pystyn olemaan minkään tasoinen auktoriteetti samanikäisille tai jopa itseäni huomattavasti vanhemmille opiskelijoille. Miten saisin opettavan ryhmän vakuutettua siitä, että huolimatta nuoresta iästäni pystyisin silti toimimaan heidän oppimisensa ohjaajana ja että ylipäättään tietäisin opettamastani asiasta jotain? Jälkikäteen ajateltuna tämä oli suurimmaksi osaksi aivan turha huoli. Kaikki opettamani ryhmät suhtautuivat minuun todella hyvin, eikä edes joukkoon mahtuneiden lähempänä keski-ikää olevien ryhmäläisten suunnalta ollut havaittavissa epäluottamusta ammattitaitoani kohtaan. Uuden ryhmän kanssa aina alkuun kuuluvan lyhyen molemminpuolisen ”tunnustelun” jälkeen opiskelijat kyselivät minulta mieltään askarruttavia asioita aivan yhtä luontevasti kuin varsinaiselta opettajaltaan. Tunsin siis itseni aivan oikeaksi opettajaksi!

Ammattikorkeakoulu on luonnollisesti ympäristönäkin aivan erilainen verrattuna lukioon tai erityisesti peruskouluun. Opettaminen on monipuolista, sillä ryhmät ovat hyvin vaihtelevia. Minun tapauksessani skaala ulottui naisvaltaisesta matkailun opiskelijoiden venäjän ryhmästä miesvaltaiseen tekniikan opiskelijoiden saksan ryhmään ja hyvin heterogeeniseen kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille avoimeen venäjän kielen ryhmään. Eteneminen on huomattavasti nopeampaa kuin peruskoulussa, ja käytännön kielitaito korostuu kieliopin jokaisen nippelin tuntemuksen sijaan. Toisin kuin peruskoululaisia, ammattikorkeakouluopiskelijoita ei tarvitse kasvattaa, eikä heidän tekemisiään ja tekemättä jättämisiään vahtia, minkä itse koin omia voimavarojani säästäväksi. Harjoittelijana minun ei tarvinnut yrittää olla samanaikaisesti äiti, isä, psykologi, terveydenhoitaja ja luokkahuoneensovittelija, vaan riitti, että keskityin opettamiseen ja opiskelijoiden oppimisen ohjaamiseen. Tämä oli mielestäni yksi suurimmista plussista verrattuna peruskouluopetukseen. Opiskelijat ovat itse vastuussa omasta oppimisestaan.

Harjoittelua ammattikorkeakoululla ohjaavalla opettajalla ei luonnollisesti ole yhtä pitkää kokemusta opetusharjoittelijan ohjaamisesta kuin normaalikoulun opettajilla. Tämä ei välttämättä ole kuitenkaan negatiivinen asia, vaan itse koin hyväksi sen, että sain palautetta uudelta ihmiseltä, jolla on kuitenkin paljon kokemusta nimenomaan aikuisopetuksesta. Sain ohjaajaltani monia kullannarvoisia kehitysideoita ja rakentavaa palautetta.

Samoin opiskelijoille tilanne on uusi, sillä toisin kuin norssin oppilaille ja opiskelijoille, joille ”harkat” ovat enemmänkin sääntö kuin poikkeus, ammattikorkeakouluopiskelijalle tunteja ei välttämättä ikinä ole pitänyt harjoittelija. En kuitenkaan kokenut tätä mitenkään ongelmalliseksi, eikä opiskelijoillakaan tuntunut olevan vaikeuksia sopeutua siihen, että ”oma” opettaja istuu luokan perällä ja edessä on vasta opettajanalku. Eroa on myös siinä, että ammattikorkeakoulussa varsinkin valinnaisten kielten jatkokursseilla panostetaan ammattikieleen. Uskon tämän vaikuttavan myös siihen, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden motivaatio on korkeampi kuin vaikkapa yläkoululaisella, joka ei ehkä näe kielenoppimisen hyötyjä vielä niin selkeästi. On helpompi perustella itselleen, missä kieltä tulevaisuudessa tarvitsee, kun se sidotaan vahvasti opiskeltavaan ammattialaan. Tämä on tietysti alkavissa kielissä haastavaa, mutta mahdollista.

Yhtäläisyyksiäkin toki huomasin normaalikoulun harjoitteluiden ja ammattikorkeakoululla suorittamani harjoittelun kesken. Oppijoiden motivointi on tärkeää iästä huolimatta, vaikka keinot siihen ja oppijoiden motiivit kielenopiskeluun eroavatkin toisistaan. Kaikenikäisiä opetettaessa ja alasta riippumatta suurena haasteena on saada oppijat puhumaan ja todella käyttämään kieltä. Kielitaitoa aktivoivat pelit upposivat kuitenkin yhtä lailla peruskoulun viitosluokkalaisiin kuin teknistä alaa opiskeleviin parikymmppisiin – pelaamista oli vaikeaa saada lopetettua.

Arvokasta kokemusta keräämässä

On hankala nostaa yhtä parasta palaa ylitse muiden kokonaisuudessaan erinomaisesti tavoitteensa täyttäneestä opetusharjoittelusta. Oma ammatti-identiteettiäni kyseinen harjoittelu kehitti valtavasti. Tämän harjoittelun jälkeen mm. aloitin Ammatillisesti suuntautuneen kielenopetuksen sivuaineopinnot ja olen päässyt sijaistamaan ammattiopistoon ja aikuislukioon. Suoritettuani nyt jo kaikki opetusharjoittelut olen edelleen vahvasti sitä mieltä, että aikuiskoulutus on minun juttuni ja että esimerkiksi ammattikorkeakoulu tai yliopiston kielikeskus olisivat itselleni ne kaikista mieluisimmat paikat päästä opettamaan. Olen erittäin iloinen, että yhden harjoittelupaikoista sai valita itse, vaikka valinnan tekeminen ei helppoa ollutkaan.

Käsitykseni omasta opettajuudestani muokkautui siis valtavasti kyseisen harjoittelun aikana, enkä voi kuin suositella muillekin kielenopettajaopiskelijoille normaalikoulun ulkopuolella suoritettavan harjoittelun harjoittelupaikaksi jotain uutta perusopetuksen ja lukion sijaan. Moni kielenopettajaopiskelija ei tule varsinkaan opintojen alkuvaiheessa edes ajatelleeksi, kuinka laaja kielenopetuksen kenttä on. Toivoisinkin, että opettajaopinnoissa esiteltäisiin nykyistä kattavammin kielenopettajien laajoja

työllistymismahdollisuuksia. Peruskoulusta ja lukiosta saa kyllä hyvän käsityksen jo norssilla suoritettujen harjoitteluiden aikana, joten kannustan kokeilemaan jotain uutta, kun siihen on mahdollisuus. Samoin toivon, että opetusharjoittelijat otettaisiin innolla vastaan oppilaitoksissa – uskon, että hyöty on molemminpuolinen!

Kirjoittaja on tuleva venäjän ja saksan kielen opettaja Itä-Suomen yliopistosta.